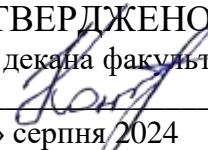

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НРЗВО «КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ІНСТИТУТ»

Факультет
економіки, управління та діджиталізації
(назва факультету)

Кафедра
фінансів, обліку та оподаткування ім. С.Юрія
(назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖЕНО
В.о. декана факультету

_____ (Коркушко О.Н.)
«30» серпня 2024

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПОДАТКОВА СИСТЕМА
(назва навчальної дисципліни)

освітній ступінь	«Бакалавр»
освітньо-професійна програма	«Облік і оподаткування»
шифр і назва галузі знань	07 Управління та адміністрування
шифр і назва спеціальності	071 Облік і оподаткування
назва спеціалізації	
мова викладання	Українська

м. Кам'янець-Подільський
2024 рік

Навчально-реабілітаційним закладом вищої освіти
«Кам'янець-Подільський державний інститут»
(повне найменування закладу вищої освіти)

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

1. **Годнюк І.В.** к.е.н., доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування ім.С.Юрія

Робоча програма обговорена та схвалена на засіданні кафедри фінансів, обліку та оподаткування ім.С.Юрія

Протокол від «27» серпня 2024 року № 1__

Завідувач кафедри (Тимків А.О.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

«27» серпня 2024 року

1. Мета навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни: засвоєння теоретичних та організаційних засад податкової системи та податкової політики, методики розрахунків, порядку сплати прямих і непрямих податків юридичними і фізичними особами, альтернативних систем оподаткування.

1.1. Компетентності, яких набувають студенти в процесі вивчення навчальної дисципліни:

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми під час професійної діяльності у сфері обліку, аудиту та оподаткування або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки і характеризується комплексністю й невизначеністю умов.
Загальні компетентності	<p>ЗК01. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК02. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК03. Здатність працювати в команді.</p> <p>ЗК04. Здатність працювати автономно.</p> <p>ЗК05. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.</p> <p>ЗК06. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>ЗК07. Здатність бути критичним та самокритичним.</p> <p>ЗК08. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК09. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК10. Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>ЗК 11. Навички використання сучасних інформаційних та комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК12. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо</p> <p>ЗК13. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.</p>
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	<p>СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, робити узагальнення стосовно оцінки прояву окремих явищ, які властиві сучасним процесам в економіці.</p> <p>СК02. Здатність використовувати математичний інструментарій для дослідження соціально-економічних процесів, розв'язання прикладних завдань в сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.</p> <p>СК 03 Здатність до відображення інформації про господарські операції суб'єктів господарювання в фінансовому та управлінському обліку, їх систематизації, узагальнення у звітності та інтерпретації для задоволення інформаційних потреб осіб, що приймають рішення.</p> <p>СК04. Здатність застосування знань права та податкового законодавства в практичній діяльності суб'єктів господарювання.</p> <p>СК05. Здатність проводити аналіз господарської діяльності підприємства та фінансовий аналіз з метою прийняття управлінських рішень.</p> <p>СК06. Здатність здійснення облікових процедур із застосуванням спеціалізованих інформаційних систем і комп'ютерних технологій.</p> <p>СК07. Здатність застосовувати методики проведення аудиту й послуг з надання впевненості.</p> <p>СК08. Ідентифікувати та оцінювати ризики недосягнення</p>

	<p>управлінських цілей суб'єкта господарювання, недотримання ним законодавства та регулювання діяльності, недостовірності звітності, збереження й використання його ресурсів.</p> <p>СК09. Здатність здійснювати зовнішній та внутрішній контроль діяльності підприємства та дотримання ним законодавства з бухгалтерського обліку і оподаткування.</p> <p>СК10. Здатність застосовувати етичні принципи під час виконання професійних обов'язків.</p> <p>СК 11 Здатність демонструвати розуміння вимог щодо професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.</p>
--	---

1.2. Програмні результати навчання:

<p>Програмні результати навчання</p>	<p>ПР 02 Розуміти місце і значення облікової, аналітичної, контрольної, податкової та статистичної систем в інформаційному забезпеченні користувачів обліково-аналітичної інформації у вирішенні проблем в сфері соціальної, економічної і екологічної відповідальності підприємств.</p> <p>ПР 03. Визначати сутність об'єктів обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування та розуміти їх роль і місце в господарській діяльності.</p> <p>ПР 04. Формувати й аналізувати фінансову, управлінську, податкову і статистичну звітність підприємств та правильно інтерпретувати отриману інформацію для прийняття управлінських рішень.</p> <p>ПР 06 Розуміти особливості практики здійснення обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування діяльності підприємств різних форм власності, організаційно-правових форм господарювання та видів економічної діяльності.</p> <p>ПР 07 Знати механізм функціонування бюджетної і податкової системи України та враховувати їх особливості з метою організації обліку, вибору системи оподаткування та формування звітності на підприємствах.</p>
---	---

2. Опис навчальної дисципліни

1. Найменування показників:

- 1.1. Кількість кредитів – 4
- 1.2. Загальна кількість годин – 120
- 1.3. Кількість модулів – 2
- 1.4. Кількість змістових модулів – 2
- 1.5. Індивідуальне науково-дослідне завдання –

2. Характеристика навчальної дисципліни:

- 2.1. Форма навчання – денна, заочна
- 2.2. Статус навчальної дисципліни – нормативна дисципліна
- 2.3. Передумови для вивчення дисципліни (перелік навчальних дисциплін, які мають бути вивчені раніше, перелік раніше здобутих результатів

навчання) – ПР 01, ПР 08, ПР 09, ПР 11, ПР 13 Економіка підприємства, Фінанси підприємств, Теорія бухгалтерського обліку

3. Обсяг навчальної дисципліни

3.1. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль №1 Теоретичні засади оподаткування та непрямі податки в Україні

Тема 1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

Суть податкової системи, податкова політика, види податків. Принципи побудови податкової системи. Функції податків. Облік платників податків.

Тема 2. ПРЯМЕ ТА НЕПРЯМЕ ОПОДАТКУВАННЯ

Економічний зміст прямого. Сутність непрямого оподаткування. Значення прямого і непрямого оподаткування у розвитку вітчизняної економіки. Вплив прямого і непрямого оподаткування на дохід ДБ

Тема 3. АКЦИЗНИЙ ПОДАТОК І МИТО

Платники акцизного податку. База оподаткування. Ставки та особливості сплати акцизного податку. Марки акцизного податку. Платники мита. База оподаткування митом. Ставка мита.

Митний контроль. Види митних режимів. Порядок і терміни сплати акцизного податку

Тема 4. ПОДАТОК НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ (ПДВ)

Платники ПДВ. Об'єкти оподаткування, ставка. Операції, що оподатковуються за ставкою 0%

Визначення суми ПДВ. Терміни подання звітності. Пільги, щодо сплати ПДВ. Оподаткування ПДВ

Змістовий модуль №2 Пряме оподаткування в Україні

Тема 5. ПОДАТОК НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ

Пільги щодо сплати податку на прибуток. Розрахунок суми податку на прибуток. Податковий період. Амортизація основних засобів з метою визначення розміру податку на прибуток.

Тема 6. ПОДАТОК НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Платники податку на доходи фізичних осіб. Об'єкт і база оподаткування. Ставки ПДФО. Пільги зі сплати ПДФО. Податкові знижки з ПДФО. Порядок нарахування, утримання та сплати (перерахування) податку до бюджету. Порядок оподаткування операцій з продажу (обміну) об'єктів нерухомого майна. Порядок оподаткування операцій з продажу об'єктів рухомого майна. Особливості визначення бази оподаткування податком на доходи фізичних осіб.

Оподаткування ПДФО

Тема 7. СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ, ОБЛІКУ І ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Ставка єдиного податку. Особливості застосування підвищеної ставки та подвійного розміру податку. Обмеження по застосуванню спрощеної системи оподаткування. Особливості обрання спрощеної системи оподаткування. Види діяльності, що дозволяють застосування спрощеної системи оподаткування.

Порядок визначення доходів та їх склад для платників єдиного податку першої - третьої груп.

Тема 8. ЗЕМЕЛЬНИЙ ПОДАТОК

Порядок сплати земельного податку. Звільнення від сплати податку. Особливості оподаткування земельним податком в Україні. Нарахування земельного податку

Тема 9. ПОДАТОК НА МАЙНО

Транспортний податок Збір за місця паркування транспортних засобів. Туристичний збір
Податок на нерухоме майно відмінне від земельної ділянки.

Розрахунок суми податку на майно

Тема 10. ЕКОЛОГІЧНИЙ ПОДАТОК

Платники екологічного податку, об'єкт оподаткування, ставка податку. Порядок подання податкової звітності та сплати екологічного податку. Аналіз надходжень від екологічного податку. Розрахунок суми екологічного податку

Тема 11. РЕНТНА ПЛАТА

Рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин. Рентна плата за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин. Рентна плата за користування радіочастотним ресурсом України. Рентна плата за спеціальне використання води. Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів. Рентна плата за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами природного газу та аміаку територією України. Розрахунок суми рентної плати

Тема 12. ЄДИНИЙ СОЦІАЛЬНИЙ ВНЕСОК

Порядок сплати ЄСВ. Терміни сплати ЄСВ. Терміни подання звітності.

Повноваження органів доходів і зборів, пенсійного фонду щодо збору та обліку єдиного внеску. Розрахунок суми ЄСВ.

3.2. Розподіл у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять, програма навчальної дисципліни

3.2.1. Очна (денна)

1) Програма навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	УСЬОГО	л	пр	сем	лаб	сам.в.	
Змістовий модуль №1 Теоретичні засади оподаткування та непрямі податки в Україні	44	18	8	4		16	
Тема 1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ	10	4		2		4	
Тема 2. ПРЯМЕ ТА НЕПРЯМЕ ОПОДАТКУВАННЯ	10	4	2	2		4	
Тема 3. АКЦИЗНИЙ ПОДАТОК І МИТО	12	4	2			4	
Тема 4. ПОДАТОК НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ (ПДВ)	12	6	4			4	
Змістовий модуль №2 Пряме оподаткування в Україні	76	30	18	2		24	
Тема 5. ПОДАТОК НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ	16	6	4	2		4	
Тема 6. ПОДАТОК НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ	12	4	4			4	
Тема 7. СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ, ОБЛІКУ І ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА	12	4	4			4	
Тема 8. ЗЕМЕЛЬНИЙ ПОДАТОК	10	4	2			4	
Тема 9. ПОДАТОК НА МАЙНО	8	4	2			2	
Тема 10. ЕКОЛОГІЧНИЙ ПОДАТОК	6	2	-			2	
Тема 11. РЕНТНА ПЛАТА	4	2	-			2	
Тема 12. ЄДИНИЙ СОЦІАЛЬНИЙ ВНЕСОК	8	4	2			2	
РАЗОМ	120	48	26	6		40	

2) Теми та короткий зміст лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин*
1	Тема 1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ	Суть податкової системи, податкова політика, види податків. Принципи побудови податкової системи. Функції податків. Облік платників податків Структура Державної фіскальної служби України, завдання, обов'язки	4
2	Тема 2. ПРЯМЕ ТА НЕПРЯМЕ ОПОДАТКУВАННЯ	Економічний зміст прямого Сутність непрямого оподаткування Значення прямого і непрямого оподаткування у розвитку вітчизняної економіки Непрямі податки як елемент соціальної інклюзії	4
3	Тема 3. АКЦИЗНИЙ ПОДАТОК І МИТО	Платники акцизного податку. База оподаткування. Ставки та особливості сплати акцизного податку. Марки акцизного податку. Платники мита. База оподаткування митом. Ставка мита. Митний контроль.	4
4	Тема 4. ПОДАТОК НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ (ПДВ)	Платники ПДВ. Об'єкти оподаткування, ставка Операції, що оподатковуються за ставкою 0% Визначення суми ПДВ. Терміни подання звітності	6
5	Тема 5. ПОДАТОК НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ	Платники ПДФО. Об'єкти оподаткування, ставка. Пільги щодо сплати податку на прибуток. Розрахунок суми податку на прибуток Податковий період. Амортизація основних засобів з метою визначення розміру податку на прибуток	6
6	Тема 6. ПОДАТОК НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ	Платники податку на доходи фізичних осіб. Об'єкт і база оподаткування. Ставки ПДФО. Пільги зі сплати ПДФО. Податкові знижки з ПДФО. Порядок нарахування, утримання та сплати (перерахування) податку до бюджету. Порядок оподаткування операцій з продажу (обміну) об'єктів нерухомого майна. Порядок оподаткування операцій з продажу об'єктів рухомого майна	4
7	Тема 7. СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ	Ставка єдиного податку. Особливості застосування підвищеної ставки та подвійного розміру податку.	4

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин*
		Обмеження по застосуванню спрощеної системи оподаткування. Особливості обрання спрощеної системи оподаткування.	
8	Тема 8. ЗЕМЕЛЬНИЙ ПОДАТОК	Порядок сплати земельного податку. Звільнення від сплати податку Особливості оподаткування земельним податком в Україні	4
9	Тема 9. ПОДАТОК НА МАЙНО	Транспортний податок Збір за місця паркування транспортних засобів Туристичний збір Податок на нерухоме майно відмінне від земельної ділянки.	4
10	Тема 10. ЕКОЛОГІЧНИЙ ПОДАТОК	Платники екологічного податку, об'єкт оподаткування, ставка податку. Порядок подання податкової звітності та сплати екологічного податку	2
11	Тема 11. РЕНТНА ПЛАТА	Рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин. Рентна плата за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин. Рентна плата за користування радіочастотним ресурсом України. Рентна плата за спеціальне використання води.	2
12	Тема 12. ЄДИНИЙ СОЦІАЛЬНИЙ ВНЕСОК	Порядок сплати ЄСВ. Терміни сплати ЄСВ. Терміни подання звітності. Повноваження органів доходів і зборів, пенсійного фонду щодо збору та обліку єдиного внеску. Особливості оподаткування осіб з інвалідністю	4
Всього			48

3) Теми та короткий зміст семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин*
1	Тема 1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ	Суть податкової системи, податкова політика, види податків. Принципи побудови податкової системи.	2
2	Тема 2. ПРЯМЕ ТА НЕПРЯМЕ ОПОДАТКУВАННЯ	Економічний зміст прямих податків та сутність непрямого оподаткування Значення прямого і непрямого оподаткування у розвитку вітчизняної економіки. Вплив прямого і непрямого оподаткування на дохід ДБ Акцизний податок Податок на прибуток	2
3	Тема 5. ПОДАТОК НА	Пільги щодо сплати податку на	2

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин*
	ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ	прибуток. Розрахунок суми податку на прибуток. Податковий період. Амортизація основних засобів з метою визначення розміру податку на прибуток.	
Всього			6

4) Теми та короткий зміст практичних занять

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
3	ТЕМА 3. АКЦИЗНИЙ ПОДАТОК І МИТО	Практичне заняття 1. Порядок і терміни сплати акцизного податку.	2
4	ТЕМА 4. ПОДАТОК НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ (ПДВ)	Практичне заняття 2. Оподаткування ПДВ	4
5	ТЕМА 5. ПОДАТОК НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ	Практичне заняття 3. Оподаткування прибутку підприємств	4
6	ТЕМА 6. ПОДАТОК НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ	Практичне заняття 4. Оподаткування ПДФО	4
7	ТЕМА 7. СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ	Практичне заняття 5. Порядок визначення доходів та їх склад для платників єдиного податку першої - третьої груп.	2
9	ТЕМА 8. ЗЕМЕЛЬНИЙ ПОДАТОК	Практичне заняття 6. Нарахування земельного податку	2
10	ТЕМА 9. ПОДАТОК НА МАЙНО	Практичне заняття 7. Розрахунок суми податку на майно	2
11	ТЕМА 10. ЕКОЛОГІЧНИЙ ПОДАТОК	Практичне заняття 8. Розрахунок суми екологічного податку з скидання у водні об'єкти та атмосферу	2
11	ТЕМА 11. РЕНТНА ПЛАТА	Практичне заняття 9. Розрахунок суми рентної плати	2
12	ТЕМА 12. ЄДИНИЙ СОЦІАЛЬНИЙ ВНЕСОК	Практичне заняття 10. Розрахунок суми ЄСВ.	2
Всього			26

5) Теми та короткий зміст лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин*
-	-	-	-
Всього	-	-	-

6) Теми, що виносяться на самостійне опрацювання, їх короткий зміст

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ Історія виникнення податків.	4

2	Тема 2. ПРЯМЕ ТА НЕПРЯМЕ ОПОДАТКУВАННЯ Значення прямого і непрямиго оподаткування у розвитку вітчизняної економіки	4
3	Тема 3. АКЦИЗНИЙ ПОДАТОК І МИТО Види митних режимів	4
4	Тема 4. ПОДАТОК НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ (ПДВ) Пільги, щодо сплати ПДВ	4
5	Тема 5. ПОДАТОК НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ Амортизація основних засобів з метою визначення розміру податку на прибуток.	4
6	Тема 6. ПОДАТОК НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ Особливості визначення бази оподаткування податком на доходи фізичних осіб	4
7	Тема 7. СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ Види діяльності, що дозволяють застосування спрощеної системи оподаткування.	4
8	Тема 8. ЗЕМЕЛЬНИЙ ПОДАТОК Особливості оподаткування земельним податком в Україні	4
9	Тема 9. ПОДАТОК НА МАЙНО Податок на нерухоме майно відмінне від земельної ділянки.	2
10	Тема 10. ЕКОЛОГІЧНИЙ ПОДАТОК Аналіз надходжень від екологічного податку	2
11	Тема 11. РЕНТНА ПЛАТА Рентна плата за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами природного газу та аміаку територією України.	2
12	Тема 12. ЄДИНИЙ СОЦІАЛЬНИЙ ВНЕСОК Повноваження органів доходів і зборів, пенсійного фонду щодо збору та обліку єдиного внеску.	2
Разом		40

ЗАОЧНА

1. Програма навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	УСЬОГО	л	пр	сем	лаб	сам.в.	
Змістовий модуль №1 Теоретичні засади оподаткування та непрямі податки в Україні	56	2	2	2		50	
Тема 1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ						20	
Тема 2. ПРЯМЕ ТА НЕПРЯМЕ ОПОДАТКУВАННЯ		2		2			
Тема 3. АКЦИЗНИЙ ПОДАТОК І МИТО		2					
Тема 4. ПОДАТОК НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ (ПДВ)						30	
Змістовий модуль №2 Пряме оподаткування в Україні	64	4	2	-		58	
Тема 5. ПОДАТОК НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ		2					
Тема 6. ПОДАТОК НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ				-		30	
Тема 7. СПРОЩЕНА СИСТЕМА							

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	УСЬОГО	л	пр	сем	лаб	сам.в.	
ОПОДАТКУВАННЯ							
Тема 8. ЗЕМЕЛЬНИЙ ПОДАТОК		2				28	
Тема 9. ПОДАТОК НА МАЙНО							
Тема 10. ЕКОЛОГІЧНИЙ ПОДАТОК							
Тема 11. РЕНТНА ПЛАТА							
Тема 12. ЄДИНИЙ СОЦІАЛЬНИЙ ВНЕСОК							
РАЗОМ	120	8	2	2		108	

2. Теми та короткий зміст лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин*
1	Тема 1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ	Суть податкової системи, податкова політика, види податків. Принципи побудови податкової системи. Функції податків.	4
2	Тема 2. ПРЯМЕ ТА НЕПРЯМЕ ОПОДАТКУВАННЯ	Економічний зміст прямого Сутність непрямого оподаткування Значення прямого і непрямого оподаткування у розвитку вітчизняної економіки	
3	Тема 3. АКЦИЗНИЙ ПОДАТОК І МИТО	Платники акцизного податку. База оподаткування. Ставки та особливості сплати акцизного податку. Марки акцизного податку. Платники мита. База оподаткування митом. Ставка мита. Митний контроль.	
4	Тема 4. ПОДАТОК НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ (ПДВ)	Платники ПДВ. Об'єкти оподаткування, ставка Операції, що оподатковуються за ставкою 0% Визначення суми ПДВ. Терміни подання звітності	
5	Тема 5. ПОДАТОК НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ	Пільги щодо сплати податку на прибуток. Розрахунок суми податку на прибуток. Податковий період. Амортизація основних засобів з метою визначення розміру податку на прибуток.	4
6	Тема 6. ПОДАТОК НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ	Платники податку на доходи фізичних осіб. Об'єкт і база оподаткування. Ставки ПДФО. Пільги зі сплати ПДФО. Податкові знижки з ПДФО. Порядок нарахування, утримання та сплати (перерахування) податку до бюджету. Порядок оподаткування операцій з продажу (обміну) об'єктів нерухомого майна. Порядок оподаткування операцій з продажу об'єктів рухомого майна	

7	Тема 7. СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ	Ставка єдиного податку. Особливості застосування підвищеної ставки та подвійного розміру податку. Обмеження по застосуванню спрощеної системи оподаткування. Особливості обрання спрощеної системи оподаткування.	
8	Тема 8. ЗЕМЕЛЬНИЙ ПОДАТОК	Порядок сплати земельного податку. Звільнення від сплати податку Особливості оподаткування земельним податком в Україні	
9	Тема 9. ПОДАТОК НА МАЙНО	Транспортний податок Збір за місця паркування транспортних засобів Туристичний збір Податок на нерухоме майно відмінне від земельної ділянки.	
10	Тема 10. ЕКОЛОГІЧНИЙ ПОДАТОК	Платники екологічного податку, об'єкт оподаткування, ставка податку. Порядок подання податкової звітності та сплати екологічного податку	
11	Тема 11. РЕНТНА ПЛАТА	Рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин. Рентна плата за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин. Рентна плата за користування радіочастотним ресурсом України. Рентна плата за спеціальне використання води. Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів. Рентна плата за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами природного газу та аміаку територією України.	
12	Тема 12. ЄДИНИЙ СОЦІАЛЬНИЙ ВНЕСОК	Порядок сплати ЄСВ. Терміни сплати ЄСВ. Терміни подання звітності. Повноваження органів доходів і зборів, пенсійного фонду щодо збору та обліку єдиного внеску.	
Всього			8

3. Теми та короткий зміст семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин*
1	Тема 1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ	Суть податкової системи, податкова політика, види податків. Принципи побудови податкової системи. Функції податків.	2
2	Тема 2. ПРЯМЕ ТА НЕПРЯМЕ	Економічний зміст прямого Сутність непрямого оподаткування	

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин*
	ОПОДАТКУВАННЯ	Значення прямого і непрямиго оподаткування у розвитку вітчизняної економіки	
3	Тема 3. АКЦИЗНИЙ ПОДАТОК І МИТО	Платники акцизного податку. База оподаткування. Ставки та особливості сплати акцизного податку. Марки акцизного податку. Платники мита. База оподаткування митом. Ставка мита. Митний контроль.	
4	Тема 4. ПОДАТОК НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ (ПДВ)	Платники ПДВ. Об'єкти оподаткування, ставка Операції, що оподатковуються за ставкою 0% Визначення суми ПДВ. Терміни подання звітності	
Всього			2

4. Теми та короткий зміст практичних занять

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин*
3	Тема 3. АКЦИЗНИЙ ПОДАТОК І МИТО	Платники акцизного податку. База оподаткування. Ставки та особливості сплати акцизного податку. Марки акцизного податку. Платники мита. База оподаткування митом. Ставка мита. Митний контроль.	2
4	Тема 4. ПОДАТОК НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ (ПДВ)	Платники ПДВ. Об'єкти оподаткування, ставка Операції, що оподатковуються за ставкою 0% Визначення суми ПДВ. Терміни подання звітності	
5	Тема 5. ПОДАТОК НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ	Пільги щодо сплати податку на прибуток. Розрахунок суми податку на прибуток. Податковий період. Амортизація основних засобів з метою визначення розміру податку на прибуток.	
6	Тема 6. ПОДАТОК НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ	Платники податку на доходи фізичних осіб. Об'єкт і база оподаткування. Ставки ПДФО. Пільги зі сплати ПДФО. Податкові знижки з ПДФО. Порядок нарахування, утримання та сплати (перерахування) податку до бюджету. Порядок оподаткування операцій з продажу (обміну) об'єктів нерухомого майна. Порядок оподаткування операцій з продажу об'єктів рухомого майна	
Всього			2

5. Теми та короткий зміст лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин*
-	-	-	-
Всього	-	-	-

6. Теми, що виносяться на самостійне опрацювання, їх короткий зміст

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ Історія виникнення податків.	20
2	Тема 2. ПРЯМЕ ТА НЕПРЯМЕ ОПОДАТКУВАННЯ Значення прямого і непрямиго оподаткування у розвитку вітчизняної економіки	
3	Тема 3. АКЦИЗНИЙ ПОДАТОК І МИТО Види митних режимів	30
4	Тема 4. ПОДАТОК НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ (ПДВ) Пільги, щодо сплати ПДВ	
5	Тема 5. ПОДАТОК НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ Амортизація основних засобів з метою визначення розміру податку на прибуток.	30
6	Тема 6. ПОДАТОК НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ Особливості визначення бази оподаткування податком на доходи фізичних осіб	
7	Тема 7. СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ Види діяльності, що дозволяють застосування спрощеної системи оподаткування.	
8	Тема 8. ЗЕМЕЛЬНИЙ ПОДАТОК Особливості оподаткування земельним податком в Україні	
9	Тема 9. ПОДАТОК НА МАЙНО Податок на нерухоме майно відмінне від земельної ділянки.	38
10	Тема 10. ЕКОЛОГІЧНИЙ ПОДАТОК Аналіз надходжень від екологічного податку	
11	Тема 11. РЕНТНА ПЛАТА Рентна плата за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами природного газу та аміаку територією України.	
12	Тема 12. ЄДИНИЙ СОЦІАЛЬНИЙ ВНЕСОК Повноваження органів доходів і зборів, пенсійного фонду щодо збору та обліку єдиного внеску.	
Разом		108

4. Форми та методи викладання, навчання і оцінювання

4.1. Форми та методи викладання, навчання: Проблемні лекції; робота в малих групах; семінари-дискусії; мозкові атаки; кейс-метод; презентації, та демонстрації; самостійна робота; дистанційне навчання з використанням системи Moodle

4.2. Форми та методи поточного контролю: Усне та письмове поточне

опитування; стандартизовані тести; розв'язування практичних ситуацій; модульні контрольні роботи; презентація результатів виконання індивідуальних та командних завдань.

4.3. Форми та методи підсумкового контролю: іспит.

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- екзамен;
- стандартизовані тести;
- командні проекти;
- аналітичні реферати;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- розрахункові роботи;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

6. Розподіл балів, які отримують студенти

6.1. Шкала оцінювання з навчальної дисципліни у балах за всі види навчальної діяльності (шкала Інституту), яка переводиться в оцінку за шкалою ECTS та у чотирибальну національну (державну) шкалу:

Сума балів за шкалою Коледжу	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Іспит	Залік
90-100	A (відмінно)	Відмінно	Зараховано
82-89	B (дуже добре)	Добре	
75-81	C (добре)	Задовільно	
65-74	D (задовільно)		
60-64	E (достатньо)	Незадовільно	Не зараховано
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)		
1-34	F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)		

6.2. Розподіл вагових коефіцієнтів за змістовими модулями оцінювання складових поточного та підсумкового контролю результатів навчальної діяльності студентів з вивчення нормативних і вибіркових дисциплін:

6.2.1. Розподіл вагових коефіцієнтів для іспиту (для денної форми навчання):

Іспит:

Змістовий модуль №1				Змістовий модуль №2 Рейтингова (підсумкова) оцінка за змістовий модуль 2, враховуючи поточне опитування)				Іспит	Рейтингова (підсумкова) оцінка з навчальної дисципліни (100 балів)
20 %				40 %				40 %	100
T1	T2	...	T7...	T8	T9	...	T12		

6.2.2. Розподіл вагових коефіцієнтів для іспиту (для заочної форми навчання):

Іспит:

Змістовий модуль								Іспит	Рейтингова (підсумкова) оцінка з навчальної дисципліни (100 балів)
МКР та підсумкова оцінка за змістовий модуль, враховуючи оцінку за захист навчального матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення									
60 %								40 %	100
T1	T2	...	T7...	T8	T9	...	T12		

7. Критерії оцінювання складових поточного контролю навчальної діяльності студента

7.1. Компетенції (знання, уміння та навички), продемонстровані на навчальних заняттях (враховуючи знання з тем, що виносяться на самостійне опрацювання) оцінюються за 100-бальною системою.

Оцінка в балах (за 100-бальною шкалою) за всі види навчальної діяльності	Критерії оцінювання
98-100	Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах.
94-97	Студент володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію.
90-93	Студент володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси.
86-89	Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи;

Оцінка в балах (за 100-бальною шкалою) за всі види навчальної діяльності	Критерії оцінювання
	формулює закони; може самостійно опрацювати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички.
81-85	Знання студента досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і обґрунтувати його положення.
75-80	Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; скласти таблиці, схеми.
70-74	Студент розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати події, ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час розв'язування розрахункових завдань за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами.
65-69	Студент розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацювати частину навчального матеріалу; робить прості розрахунки за алгоритмом, але окремі висновки не логічні, не послідовні.
60-64	Студент володіє початковими знаннями, здатний провести за зразком розрахунки; орієнтується у поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі.
50-59	Студент намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі властивості; робить спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом.
35-49	Студент мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так” чи „ні”; може самостійно знайти в підручнику відповідь.
1-34	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”.

7.2. Оцінювання індивідуального навчально-дослідного завдання здійснюється за 100-бальною системою.

7.3. Оцінювання модульних контрольних робіт здійснюється за 100-бальною системою.

7.4. Оцінювання захист навчального матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення для студентів заочної форми навчання здійснюється за 100-бальною системою.

7.5. Оцінювання іспиту здійснюється за 100-бальною системою.

8. Інструменти, обладнання, програмне, методичне забезпечення навчальної дисципліни

1. Робоча програма
2. Плани занять, конспекти лекцій
3. Перелік основної та додаткової літератури.
4. Інструктивно-методичні матеріали до практичних занять з комплектами завдань.
5. Навчально-наочні посібники, технічні засоби навчання тощо.
6. Засоби поточного контролю.
7. Комплекс контрольних робіт (ККР) для визначення залишкових знань, з дисципліни, завдань для обов'язкових контрольних робіт.
8. Методичні вказівки та індивідуальні семестрові завдання для самостійної роботи.

9. Рекомендовані джерела інформації

9.1. Нормативно-правова база

1. Конституція України: Конституція, Закон від 28.06.2016 № 254к/96- ВР. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/>.

2. Податковий кодекс України : Закон України від від 02.12.2010 № 2755-VI (редакція від 01.04.2024 р.). База даних «Законодавство України» / ВР України. URL :<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

3. Митний кодекс України: Кодекс України, Закон від 13.03.2012 № 1403-IX. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2012. № 44-45, № 46-47, № 48. ст.552. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>

4. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 03.11.2016 № 996-XIV(зі змінами). База даних «Законодавство України» / ВР України. URL:<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

9.2. Основна література

5. Андрущенко В.Л. Податкові системи зарубіжних держав: Навчальний посібник /Андрущенко В.Л., Варналій З.С., Прокопенко І.А., Тучак Т.В./ за ред. проф. В.П. Мельника К.: Кондор Видавництво, 2012. 222 с.

6. Бурдонова О. Ю. Податковий контроль в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку. URL: <http://ndifp.asta.edu.ua>.

7. Волощук М. Г., Матьола І. І., Карабін Т. О., Білаш О. В. Становлення та розвиток податкової системи України. Монографія. Ужгород. 2021. 168 с.

8. Воронська О. О. Податки в Україні: від теорії до практики: Навчальний курс. Київ: Акцент ПП. 2018. 464 с.

9. Воронкова, О. М. Податковий менеджмент в Україні: особливості, проблеми, перспективи: монографія Ірпінь: Нац. унт ДПС України, 2012. 391 с.

10. Дубовик О. Ю. Податковий менеджмент у схемах і таблицях: Навч. посібник. Харків: Видавництво «ПромАрт», 2018. 248.с.

11. Мельник П.В. Розвиток податкової системи в перехідній економіці. Ірпінь: Академія державної податкової служби України, 2001. 362с.

12. Податкова система: Навчальний посібник / [Волохова І. С., Дубовик О. Ю., Слатвінська М. О. та ін.]; за заг. ред. І. С. Волохової, О. Ю. Дубовик. Харків: Видавництво «Діса плюс», 2019. 402 с.

13. Податкова система [Електронний ресурс] : навчальний посібник / Ю. Б. Іванов, В. Ф. Тищенко, О. Є. Найдено та ін. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018.

408 с.

14. Податкове право (схеми) / за ред. І. М. Бондаренко та Д. О. Гетманцева ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2023. 258 с

15. Система місцевих платежів в Україні: теорія, історія, перспективи : колективна монографія; за редакцією М.І. Карліна, І.О. Цимбалюк; Міністерство освіти і науки України, Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк: Вежа-Друк, 2017. 186 с.

16. Смирна, К. Основні проблеми системи оподаткування України. *Економіка та суспільство*, (59), (2024). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-132>

17. Фінансове право : навчальний посібник / М. Г. Волощук, Т. О. Карабін, М. В. Менджул. Вид. 3-тє, допов. та перероб. Ужгород : Видавництво Олександри Гаркуші, 2017. 244 с.

18. Шевчук О. А. Державний фінансовий контроль : підручник / О. А. Шевчук. Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2020. 431 с.

19. Томнюк Т. Л. Податкова система: навчальний посібник. Чернівці:ЧТЕІ ДТЕУ, 2022. 324 с

20. Gomułowicz A., Maćzyński D. Podatki i prawo podatkowe. Warszawa:WoltersKluwer, 2016. 758 s. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/736551>

21. Sandmo, A. (2015) The Theory of Tax Evasion: A Retrospective View, *National Tax Journal*, 58 (4), 643-663.

22. Mawejje, J. Okumu, I. M. Tax Evasion and the Business Environment in Uganda,' *South African Journal of Economics* 84 (3), 2016, 440-460.

9.3. Додаткова література

21. Варналій З. С. Податкова політика України: проблеми та перспективи інституційного забезпечення. Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Економічні науки. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkpnuen_2010_3_3.

22. Ірина ГОДНЮК, Володимир ЗАБЧУК Теоретичні аспекти у сфері боротьби з ухиленням від сплати податків (04) (2024): *Інклюзивна економіка* URL: https://journals.kpdi.in.ua/index.php/inclusive_economics

23. Мельник М. І. Податковий контроль в Україні: проблеми та пріоритети підвищення ефективності: монографія Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долишнього НАН України», 2015. 330 с.

24. Паславська Р.Ю. Сутність системи адміністрування податків та особливості її функціонування в Україні. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону, 2013. Вип. 9(1). С. 58-63. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprer_2013_9\(1\)_12](http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprer_2013_9(1)_12).

25. Податкове право країн ЄС [Текст] : посібник / М. Г. Волощук, О. О. Петріченко, О. В. Білаш, Т. О. Карабін, М. В. Менджул. Ужгород : Видавництво Олександри Гаркуші, 2021. 144 с.

26. Проскура К.П. Особливості адміністрування податків в Україні. *Економічний часопис XXI*, 2012. № 34. С. 53-55.

27. Сідельникова Л.П., Костіна Н.М. Податкова система : навчальний посібник. Київ : Ліра-К, 2012. 576 с.

28. Шубенко І.А. Годнюк І.В. Ризики солідарного рівня пенсійної системи України. *Наукові горизонти*. Житомирський національний агроекологічний університет №4 (77). Житомир, 2019 С. 77-86

9.4. Інформаційні ресурси

29. Державна податкова служба України. URL: <http://sfs.gov.ua/>
30. Освітній портал. URL: <http://www.osvita.com.ua>
31. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України
URL: <http://www.mon.gov.ua>
32. Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>